

ДОНЕСУВАЊЕ ЗАКОНИ ВО СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Собранието е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт во Република Северна Македонија, единствен орган на државата кој има надлежност да донесува закони.

Потребното мнозинство за донесување на законите е утврдено со Уставот. Во согласност со Уставот, Собранието може да одлучува ако на седницата присуствуваат мнозинството од вкупниот број пратеници (кворум). Собранието одлучува со мнозинство гласови од присутните пратеници, а најмалку со една третина од вкупниот број пратеници (просто или релативно мнозинство), освен ако со Уставот не е предвидено посебно мнозинство (апсолутно или квалификувано мнозинство). При одлучувањето за закони кои директно ги засегаат културата, употребата на јазиците, образованието, личните документи, употребата на симболите, мора да има и мнозинство гласови од присутните пратеници кои им припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Северна Македонија (двојно или т.н. Бадентерово мнозинство).

Законите се донесуваат во законодавна постапка која е точно утврдена со Деловникот на Собранието. Законодавната постапка се состои од серија чекори низ кои предлог-законот треба да помине пред да стане закон. Во согласност со Деловникот, постапката се одвива во три читања (редовна постапка).

Законите се носат во редовна постапка, но во одредени случаи може да бидат донесени по скратена, а во исклучителни ситуации и по итна постапка.

КОЈ ПРЕДЛАГА ЗАКОНИ?

Право да предлага донесување на закон има секој пратеник, Владата на Република Северна Македонија и најмалку 10,000 избирачи, кои се нарекуваат овластени предлагачи. Иницијатива за донесување закон до овластените предлагачи може да даде секој граѓанин, група граѓани, институции и здруженија.

Согласно Деловникот, предлог-законот овластените предлагачи го доставуваат до претседателот на Собранието, кој потоа го доставува до пратениците, во писмена или електронска форма, со што започнува законодавната постапка.

ПРВО ЧИТАЊЕ

Во рамките на првото читање, работните тела (комисиите) и Собранието одлучуваат дали предлог-законот е прифатлив и дали може да се даде на натамошно читање. Предлог-законот прво се разгледува во матичната комисија и во Законодавно-правната комисија, а доколку произведува финансиски импликации и во Комисијата за финансирање и буџет. Потоа, тој се разгледува и на седница на Собранието.

Матичното работно тело и Законодавно-правната комисија одржуваат општ претрес по предлог-законот и подготвуваат извештаи во кои е содржано мислење дали предлог-законот е прифатлив и дали треба да се даде на натамошно читање. Предлог-законот потоа се разгледува на седница на Собранието каде што, исто така, се одржува општа расправа. По општата расправа, Собранието одлучува дали предлог-законот може да се даде на второ читање. Ако Собранието одлучи дека предлог-законот е прифатлив и може да се даде на натамошно читање, донесува заклучок законодавната постапка да продолжи.

Со истиот заклучок, за предлог-законот кој е од поширок интерес, Собранието може да одлучи да спроведе јавна дискусија и да определи матично работно тело што ќе ја организира јавната дискусија. Работното тело надлежно за организирање на јавната дискусија треба да го направи предлог-законот достапен за сите заинтересирани страни (граѓани, јавни установи, институции, НВО, синдикати и др.), кои во утврден рок може да доставуваат свои мислења и предлози во врска со предлогот. Врз основа на нивните мислења и предлози, матичното работно тело подготвува извештај од дискусијата, кој заедно со предлог-законот го доставува до Собранието на второ читање.

Ако Собранието одлучи дека предлог-законот не е прифатлив, законодавната постапка се прекинува. Во тој случај, истиот предлог-закон не може да се поднесе во рок од три месеци.

ВТОРО ЧИТАЊЕ

Во второто читање се врши повторно разгледување на предлог-законот во работните тела и на седница на Собранието. Во оваа фаза од постапката може да се поднесуваат амандмани. Амандман претставува предлог за изменување или дополнување на предлог-законот.

Второто читање почнува со разгледување на предлог-законот во матичната комисија и Законодавно-правната комисија, кои вршат претрес на одредбите од предлог-законот и поднесените амандмани од страна на пратениците или пратеничките групи и гласаат по нив. Во оваа фаза, можност да поднесуваат амандмани имаат и работните тела.

Ако на седниците на матичното работно тело и на Законодавно-правната комисија се усвои амандман, тогаш овие комисии по завршувањето на претресот подготвуваат дополнет предлог на закон (текст на предлог-законот во кој се вградуваат усвоените амандмани) и образложение. По разгледувањето на предлог-законот во работните тела, следува разгледување на предлогот на седница на Собранието. На второто читање на седница на Собранието се води претрес само по оние членови од предлог-законот што се изменети со амандмани и само на тие членови може да се поднесуваат амандмани. Амандмани може да поднесе секој пратеник, пратеничка група и предлагачот.

Амандманот се усвојува со мнозинство гласови од присутните пратеници, а најмалку со една третина од вкупниот број пратеници, без оглед на мнозинството гласови потребно за донесување на законот. Амандманот на подносителот на предлог-законот и амандманот со кој тој се согласил се смета за составен дел на предлогот на законот.

Доколку Собранието усвои амандмани на повеќе од 1/3 од членовите на дополнетиот предлог-закон, по завршеното второ читање, текстот на законот правно-технички се уредува

и се подготвува за трето читање.

Ако се усвојат амандмани на помалку од 1/3 од членовите на изменетиот предлог-закон, Собранието може да одлучи третото читање на предлог-закон да се одржи на истата седница. Претседавачот тогаш одлучува дали третото читање ќе се одржи веднаш по усвојувањето на споменатата одлука. Но, доколку на седницата на Собранието во текот на второто читање не се усвои ниту еден амандман, тогаш не се врши трето читање и на истата седница се преминува на гласање по предлог-законот во целина.

ТРЕТО ЧИТАЊЕ

Во третото читање не се вклучени работните тела и тоа по правило се одржува на наредната пленарна седница по второто читање.

И во оваа фаза пратениците и предлагачот може да поднесуваат амандмани и тоа само на оние членови на кои биле усвоени амандмани во текот на второто читање на седница на Собранието.

Во текот на третото читање, Собранието расправа и одлучува само по членовите на дополнителниот предлог-закон за кои се поднесени амандмани и одлучува за предлог-законот во целина.

СКРАТЕНА ПОСТАПКА

Скратена постапка за донесување закон може да се примени на барање на предлагачот, во следните случаи: ако не е во прашање сложен и обемен закон; ако престанала важноста на некој закон или одредби од некој закон, и ако не се работи за сложени и обемни усогласувања со правото на ЕУ.

За предлог-законот да се разгледа по скратена постапка одлучува Собранието. Доколку одлуката е позитивна, претседателот на Собранието веднаш го задолжува матичното работно тело и Законодавно-правната комисија да расправаат по предлогот на законот.

Работните тела расправаат во постапка како за второ читање. Тоа значи дека се расправа за членовите од законот поединечно и се расправа и одлучува по поднесените амандмани. Амандмани може да се поднесат до самиот почетокот на седниците на работните тела.

Кога предлог-законот се разгледува по скратена постапка Собранието одржува и општ претрес. Второто и третото читање се одржуваат на иста седница на Собранието. Во тој случај второто читање започнува со претрес по предлог-законот, во иста постапка како за второ читање на законите

кои се донесуваат во редовна постапка. Разликата е во тоа што амандмани можат да се поднесуваат и на седницата, до почетокот на третото читање на предлог-законот.

ИТНА ПОСТАПКА

По исклучок, закон може да се донесе и по итна постапка, но само во следните случаи: ако е тоа неопходно заради спречување и отстранување на поголеми нарушувања во стопанството; кога тоа го бараат интересите на безбедноста и одбраната на земјата, или во случај на поголеми природни непогоди, епидемии или други вонредни и неодојжни потреби.

Предлагачот е должен да го образложи предлогот за донесување на закон по итна постапка и да го приложи предлог-законот чие донесување се предлага.

За оправданоста на предлогот, Собранието одлучува без претрес. Ако одлуката е позитивна, Собранието ги задолжува матичното работно тело и Законодавно-правната комисија да расправаат по предлогот на законот.

Кога предлог-законот се разгледува по итна постапка, не се одржува општ претрес. Второто и третото читање се одржуваат на иста седница. Во тој случај второто читање започнува со претрес по предлог-законот во согласност со одредбите на Деловникот за второто читање. Кога предлог-законот се разгледува по итна постапка не важат временските ограничувања наведени во Деловникот.

ПРОГЛАСУВАЊЕ И ОБЈАВУВАЊЕ НА ЗАКОНИТЕ

По исклучок, закон може да се донесе и по итна постапка, но само во следните случаи: ако е тоа неопходно заради спречување и отстранување на поголеми нарушувања во стопанството; кога тоа го бараат интересите на безбедноста и одбраната на земјата, или во случај на поголеми природни непогоди, епидемии или други вонредни и неодојжни потреби.

Предлагачот е должен да го образложи предлогот за донесување на закон по итна постапка и да го приложи предлог-законот чие донесување се предлага.

За оправданоста на предлогот, Собранието одлучува без претрес. Ако одлуката е позитивна, Собранието ги задолжува матичното работно тело и Законодавно-правната комисија да расправаат по предлогот на законот.

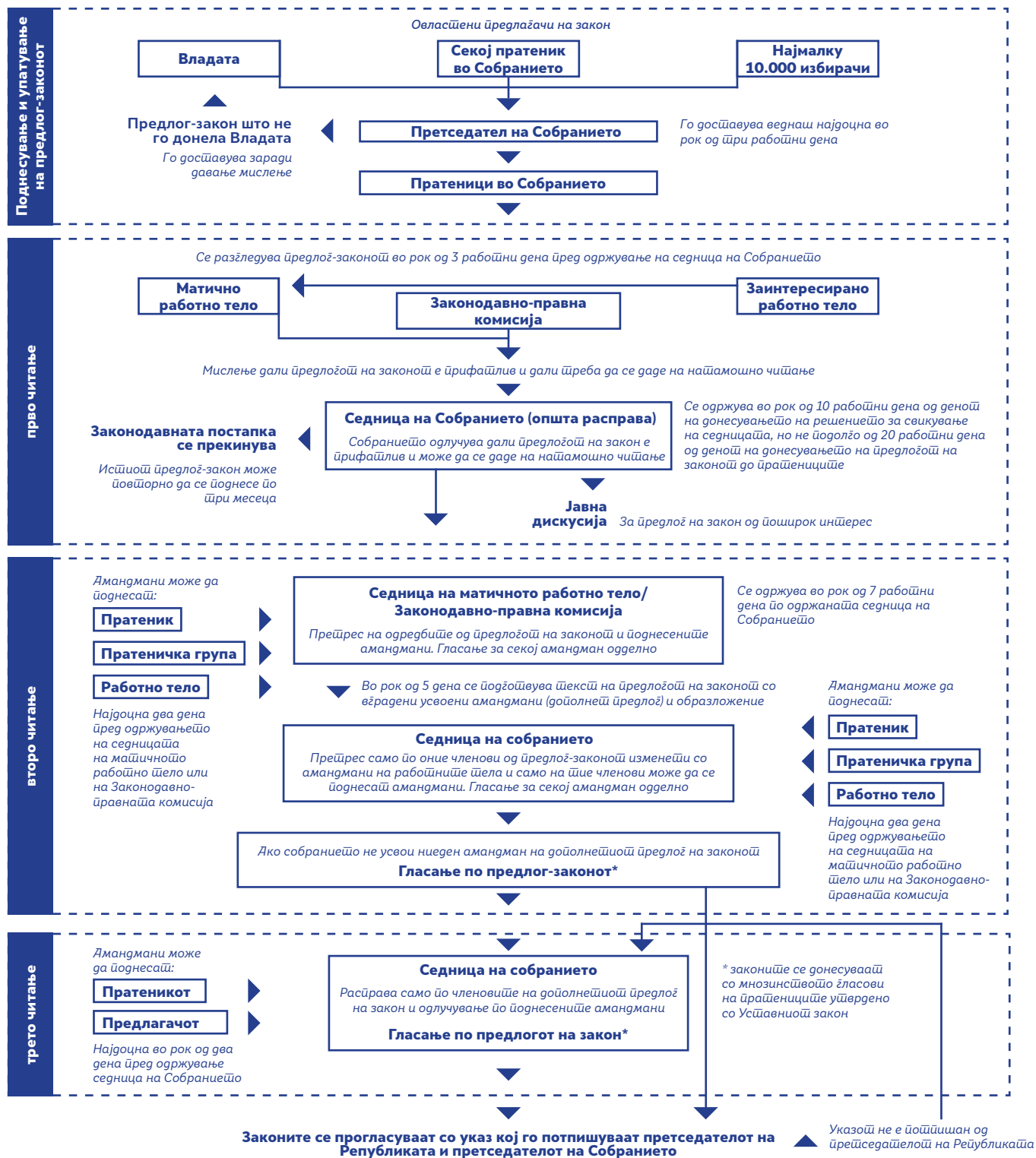
Кога предлог-законот се разгледува по итна постапка, не се одржува општ претрес. Второто и третото читање се одржуваат на иста седница. Во тој случај второто читање започнува со претрес по предлог-законот во согласност со одредбите на Деловникот за второто читање.

Кога предлог-законот се разгледува по итна постапка не важат временските ограничувања наведени во Деловникот.

ПРАВО НА СУСПЕНЗИВНО ВЕТО

Претседателот на Републиката може да одлучи да не го потпише указот за прогласување на законот. Во тој случај, Собранието повторно го разгледува законот и доколку го усвои со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, претседателот на Републиката е должен да го потпише указот. Претседателот на Републиката е должен да го потпише указот и доколку законот се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

ДОНЕСУВАЊЕ ЗАКОН ВО РЕДОВНА ПОСТАПКА ВО СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Пред да влезат во сила, законите се објавуваат во „Службен весник на Република Северна Македонија“

ПРОГРАМА ЗА ПАРЛАМЕНТАРНА ПОДДРШКА
PROGRAMMI PER MBESHETJE PARLAMENTARE
PARLIAMENT SUPPORT PROGRAMME

ИМПЛЕМЕНТИРАНО ОД:

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Оваа публикација е подготвена од Парламентарниот институт во рамки на Програмата за парламентарна поддршка (ПСП), која е поддржана од Швајцарската агенција за развој и соработка (СДЦ) преку Амбасадата на Швајцарската Конфедерација во Република Северна Македонија.

ПСП се спроведува од Националниот демократски институт (НДИ), Институтот за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје (ИДСЦС) и Центарот за управување со промени (ЦУП). Содржината на публикацијата на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на СДЦ.

Август, 2022